

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Панової Альони Олегівни на тему «Соціально-політичні процеси на Закарпатті: регіональна специфіка, сутнісні характеристики та перспективи трансформації у поствоєнний період» на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 052 Політологія

27 жовтня 2025 року

1. Виконання освітньо-наукової програми

Здобувачка ступеня доктора філософії, аспірантка 4 курсу заочної форми навчання (надалі – Аспірантка) Панова Альона Олегівна у повному обсязі виконала індивідуальний навчальний план відповідно до освітньо-наукової програми аспірантури ДВНЗ «Ужгородський національний університет», що повністю відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеню доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (зі змінами).

Аспірантка Панова Альона Олегівна в процесі виконання освітньо-наукової програми здобула глибокі ґрунтовні знання за фахом, в повній мірі опанувала чітко окреслений програмою обсяг загальнонаукових навичок та компетентностей, необхідних для реалізації послідовного обґрунтованого наукового дослідження, а також пов'язаних із формуванням у Аспірантки загальнонаукового світогляду та дотриманням норм професійної етики.

Аспірантка в повному обсязі оволоділа комплексом необхідних дослідницьких умінь та навичок, зокрема тих, які стосуються планування та формування дизайну дослідження, організації послідовності його виконання та безпосереднього проведення етапів у відповідності до попередньо сформульованих мети та завдання, застосування комплексну методів та технологій, в тому числі і комп'ютерно-інформаційних, необхідних для отримання, структурування, аналітичного опрацювання та синтезу даних, перевірки достовірно отриманих результатів, їх систематизації та категоризації.

Аспірантка в повній мірі оволоділа необхідними мовними компетентностями для репрезентації результатів власного наукового дослідження англійською мовою в усній та письмовій формах, а також для повного розуміння та глибокого якісно-кількісного аналізу іноземних джерел наукової літератури з подальшою формалізацією отриманих даних.

2. Виконання індивідуального плану наукової роботи (наукова складова освітньо-наукової програми)

Індивідуальний план наукової роботи Аспірантки Панової Альони Олегівни затверджений рішенням вченої ради факультету суспільних наук Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (протокол № 3 від 05.11.2019 року).

Науковий керівник – доктор політичних наук, професор, декан факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Палінчак Микола Михайлович.

Термін виконання роботи: 2019-2025 роки.

Аспірантка Панова Альона Олегівна послідовно виконала усі розділи затвердженого індивідуального плану наукової роботи у чітко встановлені терміни, що було підтверджено результатами обговорення відповідних проміжних, піврічних та річних звітів на засіданнях кафедри та Вченої ради назва факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Дослідження проведені Аспіранткою у чітко визначені терміни згідно затвердженого плану та графіку, в повному обсязі і у відповідності до основних стандартів та норм із застосуванням сучасних комп'ютерно-інформаційних підходів для статистичного аналізу даних.

3. Актуальність теми дослідження

Актуальність вивчення регіональних соціально-політичних процесів в Україні зумовлена низкою ключових факторів, що мають значення як для національного розвитку, так і для збереження цілісності держави. Це пов'язано з різноманіттям регіонів, реформою децентралізації та місцевого самоврядування, особливістю електоральних процесів, розвитком громадянського суспільства, функціонуванням регіональних політичних режимів, загрозами сепаратизму та зовнішнього втручання (йдеться про внутрішньорегіональну дестабілізацію в умовах воєнного стану).

Україна має значні історико-культурні, мовні, релігійні та економічні відмінності між регіонами. Це впливає на політичні уподобання, соціальну активність, національну ідентичність населення. Розуміння цих процесів допоможе формувати ефективну політику, яка враховує інтереси кожного регіону. З 2014 року в Україні активно впроваджується децентралізація – передача управлінських повноважень на місця. Це, в свою чергу, створює нові умови для розвитку регіональної політики, активізації місцевих громад, зростання відповідальності місцевої влади. Тому вивчення впливу реформи децентралізації на регіональні соціально-політичні процеси, їхню динаміку також є одним із чинників, які актуалізують наше дослідження.

Потребує вивчення регіональних соціально-політичних процесів і адаптація до стандартів Євросоюзу, яка передбачає розвиток та реформування системи місцевого самоврядування, сприяє наближенню до європейських моделей місцевого управління. А також зазначимо, що у зв'язку з російсько-українською війною та внутрішньою міграцією зросла потреба в моніторингу соціально-політичних настроїв у регіонах. Це важливо для запобігання конфліктам, дестабілізації, забезпечення стабільності та громадського порядку.

Закарпаття – найбільш західний регіон України, відокремлений від решти країни гірським хребтом Карпат. Область має унікальне геополітичне положення (межує з чотирма державами Центральної Європи – Польщею, Словаччиною, Угорщиною та Румунією), має багатонаціональний склад населення, особливу політичну культуру та еліту, специфіку функціонування регіональних політичних режимів. Вказані чинники окреслили особливий розвиток регіону

після здобуття Україною незалежності в 1991 р., вони зумовлювали суспільно-політичний розвиток краю упродовж 1991–2025 рр. Тому, вивчення особливостей цього розвитку актуалізується низкою викликів останніх років у контексті забезпечення динамічного і стабільного функціонування як регіону, так і української держави в цілому.

4. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Обрана тема дисертаційного дослідження є складовою комплексної науково-дослідної теми кафедри політології і державного управління факультету суспільних наук – «Політичні інститути та процеси в країнах Центральної Європи в умовах європеїзації, глобальних трансформацій і регіональних безпекових викликів» та складовою комплексної науково-дослідної теми кафедри міжнародної політики факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – Закарпаття у світовій політиці: Х–XXI століття (0121U111321).

5. Формулювання наукового завдання (проблеми), нове розв'язання якого отримано в дисертації

Мета дисертаційної роботи – здійснити комплексний політологічний аналіз соціально-політичних процесів на Закарпатті упродовж 1991–2025 рр. та окреслити особливості їх трансформації у поствоєнний період.

6. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом та їх новизна

Наукова новизна одержаних результатів полягає у наступному:

уперше:

– запропоновано періодизацію суспільно-політичних процесів на Закарпатті упродовж 1991–2025 років. Зазначено, що регіональні соціально-політичні процеси мають територіальну локацію та відбуваються внаслідок дії низки чинників, до яких відносимо: історичний контекст; етнічну та мовну різноманітність; географічне розташування; економічне підґрунтя; вплив локальних політичних еліт; соціокультурні особливості регіону; соціально-політичні процеси на загальнонаціональному рівні; російсько-українська війна. Визначено критерії виокремлення періодів соціально-політичного розвитку Закарпаття, до яких відносимо: електоральні процеси; домінування елітних угруповань у краї та формування регіональних політичних режимів; зміна голів держави; реформа децентралізації та зміни в системі місцевого самоврядування; соціальні потрясіння; геополітична орієнтація держави; соціально-культурна динаміка (розвиток громадянського суспільства). На основі визначених чинників та критеріїв виокремлено такі періоди розвитку соціально-політичних процесів на Закарпатті: перший: 1991–2004; другий: 2005–2010; третій: 2010–2014; четвертий: 2014–2019; п'ятий: 2019–2025. Зазначимо, що наша періодизація виступає і як методологія дослідження, котра моделює суспільно-політичний розвиток краю у різні часові проміжки під впливом низки чинників, які можуть діяти як поокремо, так і синергетично.

– досліджено трансформацію регіонального політичного режиму на Закарпатті (1991–2025 роки) та визначено його основні характеристики. Констатовано, що тип регіонального політичного режиму на Закарпатті можна визначити як гібридний з домінуванням у різні періоди розвитку ознак

демократичного, авторитарного, олігархічного, патрон-клієнтального режимів. До основних характерних ознак регіонального політичного режиму на Закарпатті відносимо: залежність від змін політичного режиму на рівні держави; домінування місцевих політичних еліт у системі владних відносин; високий рівень патроналізму та неформальних зв'язків; здатність адаптації до центральної влади; вплив зовнішніх чинників (Європейський Союз, Угорщина, Росія); контрабанда та тіньова економіка як фактор політичного життя; вагомий вплив регіональних партій та локальних партійних проектів на суспільно-політичні процеси; вплив на функціонування регіонального політичного режиму національних меншин; інституційна стійкість.

– охарактеризовано перебіг етнополітичних процесів у крестемпоральному вимірі п'яти періодів суспільно-політичного розвитку Закарпатської області. Встановлено, що карпаторусинський громадський рух еволюціонував від боротьби за автономізацію/самоврядність краю та визнання національності «русин» за сприяння обласної владної еліти (1991–2004), через проєвропейську та проросійську геополітичні орієнтації й формування патрон-клієнтних відносин із групами інтересів довкола Віктора Балого та Івана Бушка (2004–2014) до відмежування від впливу з боку РФ та громадсько-культурної сегментації карпаторусинських громадських організацій (2014–2025). Констатовано, що політизація угорської національної меншини відбувалася у контексті домагання угорського автономного територіального округу в адміністративних межах Берегівського району, проекту «Притисянського району» в територіальних громадах компактного проживання етнічних угорців та лобювання «угорського виборчого округу»;

– проаналізовано розвиток партійної структури Закарпаття у контексті трьох періодів розвитку партійної системи України: 1991–2004, 2004–2014 та 2014–2025. Констатовано, що еволюція партійної структури краю характеризувалася такими ознаками. По-перше, плюралізмом та циклічністю домінування різних політичних сил: у пізні 1990-ті це була СДПУ(о), у 2005–2009 рр. – «Єдиний Центр», у 2010–2013 рр. – протистояння «Єдиного Центру» з Партією регіонів, після 2014 – домінування партії «Блок Петра Порошенка», а з 2019 – частково «Слуги народу» поряд з новими локальними проектами («Рідне Закарпаття», «Команда Андрія Балого»). По-друге, впливом етнополітичних процесів на партійну структуру. Перш за все йдеться про угорську національну меншину, еліта якої організувала сталі партійні структури (КМКС-ПУУ, ДПУУ) і завдяки цьому є постійним суб'єктом у системі владних відносин регіону. По-третє, успішність функціонування регіональних політичних партій (КМКС-Партія угорців України, Демократична партія угорців України, «Команда Андрія Балого», «Рідне Закарпаття») та локальних партійних проектів («Рідне місто», «Партія твого міста»). По-четверте, партійна структура Закарпаття наочно демонструє загальноукраїнську тенденцію невикоріненості ідеологічних партій та натомість вагомості особистісних, клієнтелістських мереж, де поруч співіснують проєвропейські, популістські, етнічні та олігархічні партійні проекти.

– досліджено тенденції розбудови громадянського суспільства в регіоні, його структурування та вплив на соціально-політичний розвиток краю.

Доводиться, що розбудова громадянського суспільства на Закарпатті має свої особливості, зумовлені як історичними, так і культурними факторами, географічними умовами та соціально-економічною ситуацією. Активний розвиток відчутний у секторі громадських організацій, які мали сильну підтримку серед місцевого населення саме у провідних територіальних громадах та отримали можливість займатися різноманітними соціальними, екологічними та культурними питаннями. Аргументовано, що Закарпаття, з його багатонаціональним складом, культурними традиціями та історичними особливостями, потребує особливого підходу до розвитку громадянського суспільства. У цьому процесі ключову роль відіграють різноманітні етнопонаціональні громадські організації, ініціативи, волонтерські рухи та активність місцевих громад. Окреслено перспективи розвитку громадянського суспільства на Закарпатті. Зокрема, передбачається, що вони будуть пов'язані з важливими соціальними, політичними та економічними змінами, які відбуваються в Україні загалом, а також у контексті специфіки цього поліетнічного та полікультурного регіону.

Удосконалено:

– концепт «регіонального політичного режиму» як середовища трансформації регіональних соціально-політичних процесів крізь розуміння історико-політичних традицій розвитку Закарпаття у складі різних державних утворень. Це досягається за допомогою наскрізного аналізу суті феномену регіонального режиму крізь окреслення умов його формування, виявлення особливостей функціонування та ризиків, що виникають у результаті політичної асиметрії на регіональному рівні. Більш якісному обґрунтуванню підлягають докази того, що політико-історичні процеси на Закарпатті впродовж ХХ століття мали характерну спадковість традицій;

– поглиблено зміст категорії «соціально-політичний процес», як діалектичного поєднання, що вказує на взаємопроникнення і взаємовплив соціального на політичне та політичного на соціальне.

Набули подальшого розвитку:

– аналіз джерельної бази щодо дослідження періодів розвитку соціально-політичних процесів на Закарпатті, що базується на міждисциплінарній основі, зокрема на перетині історії, політичної науки, соціології та регіоналістики. Упорядкування й критичний аналіз історіографії сприяв науковій оцінці та критичному підходу до змісту ідеологічних нашарувань та інтерпретацій залежно від того чи іншого політичного контексту. Такий підхід сприяє глибшому розумінню як самої соціально-політичної історії Закарпаття, так і тих контекстів, що впливали на її наукове осмислення. Новизна авторського підходу в даному контексті криється в поясненні змістовності й класифікації джерел із проблем розвитку регіональних соціально-політичних процесів. Опрацювання джерел дало можливість згрупувати їх по декількох тематичних блоках: комплексний, регіонально-політологічний та політико-географічний;

– низка категорій, які утворюють дискурс регіонального соціально-політичного розвитку. Акцентовано на важливості евристичного потенціалу таких категорій як «регіональний політичний режим», «регіональні політичні

партії», «регіональні групи впливу», «регіональні еліти», «регіональний соціально-політичний процес». Констатовано, що змістове наповнення вказаних категорій залежить і від особливостей регіону, який досліджується з використанням вказаних категорій.

7. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються

Аналіз змісту і структури дисертаційної роботи Панової Альони Олегівни дає підстави стверджувати, що у ній чітко сформульовано актуальність теми, мету і завдання дослідження, обумовлені об'єктом і предметом аналізу, сукупністю методів і прийомів наукового пошуку, а також обґрунтовано наукову новизну та практичне значення одержаних результатів.

Обґрунтованість та достовірність основних наукових положень, висновків та рекомендацій дисертаційної роботи підтверджується використанням широкого спектра загальнонаукових та спеціальних методів наукового дослідження: аналіз, синтез, індукція, дедукція, історико-логічний та діалектичний методи, системний метод, методи соціальних та політичних наук, методи історико-культурного аналізу, картографування та просторовий аналіз, інтерпретативні методи.

8. Наукове та практичне значення дисертаційної роботи.

Теоретичне значення одержаних результатів

У теоретичному аспекті результати дослідження поглиблюють наукове розуміння регіональної специфіки соціально-політичних процесів у прикордонному, багатонаціональному регіоні. На основі емпіричних спостережень та історичних паралелей було уточнено низку ключових понять: регіональний політичний режим, регіональна політична ідентичність, трансформація політичної суб'єктності регіону, локальна політика пам'яті та механізми адаптації до соціально-політичних процесів. Визначення цих понять дозволяє формувати категоріальний апарат для подальших досліджень аналогічних периферійних регіонів не лише в Україні, а й у Центрально-Східній Європі.

Практичне значення проведеного дослідження

Із практичного погляду, результати можуть бути використані в розробці та реалізації ефективної регіональної політики, адаптованої до специфіки Закарпаття. Зокрема, йдеться про врахування чинників етнокультурного різноманіття, історичної пам'яті, інтересів регіональної еліти та транскордонного співробітництва. У цьому контексті дослідження авторка пропонує низку аналітичних підходів до виявлення потенційних точок соціальної напруги або, навпаки, точок зростання, які можуть бути підтримані державними або міжнародними програмами.

Також результати можуть стати основою для стратегічного планування соціально-політичних процесів у регіоні після завершення війни. Знання особливостей локальної політичної культури, структури громадянського суспільства та специфіки взаємодії органів влади з громадянами є запорукою ефективної реалізації програм з відновлення інфраструктури, соціальної

інтеграції внутрішньо переміщених осіб, а також зміцнення демократичних механізмів участі на місцевому рівні.

Використання результатів

Результати дослідження можуть бути використані у сфері громадської дипломатії та освітніх програм, спрямованих на розвиток міжетнічного діалогу, протидію дезінформації та сприяння формуванню спільного регіонального наративу. Матеріали дослідження можуть бути покладені в основу тренінгів для держслужбовців, освітян, журналістів та представників громадських організацій, що працюють над темами ідентичності, інтеграції та регіональної стабільності.

Також зазначимо, що результати можуть слугувати аналітичною базою для донорських та міжнародних організацій, які планують інвестування у соціальні, інфраструктурні або культурні ініціативи на Закарпатті. Розуміння особливостей соціально-політичного ландшафту дає змогу уникнути хибних управлінських рішень і спрямувати ресурси в напрямках, що мають найвищий потенціал впливу.

9. Оцінка мови та стилю

Дисертація подана у вигляді спеціально підготовленої кваліфікаційної наукової праці на правах рукопису. Текст дисертації написано фаховою українською мовою, застосована термінологія є загальновизнаною і відповідає науковим стандартам (категоріям і поняттям) політичної науки. Стиль викладення матеріалів – науковий, між послідовними частинами дисертації наявний чіткий причинно-наслідковий зв'язок. Спосіб подання матеріалів дослідження, наукових положень дисертації, висновків та рекомендацій забезпечують легкість та доступність їх сприйняття.

10. Відповідність діючим вимогам щодо оформлення дисертації

Дисертаційна робота Панової Альони Олегівни на тему «Соціально-політичні процеси на Закарпатті: регіональна специфіка, сутнісні характеристики та перспективи трансформації у поствоєнний період» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованості, наукової та практичної цінності здобутих результатів.

Структура та обсяг дисертації визначаються метою, завданнями та предметом дослідження, і складаються переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів (одинадцяти параграфів), висновків, списку використаних джерел та 10 додатків.

Повний обсяг дисертації складає 302 сторінки, з них 221 сторінка основного тексту. Дисертація ілюстрована 4 рисунками та 4 таблицями. Список використаних джерел містить 344 позиції.

За формальними ознаками робота відповідає чинним вимогам, які висуваються до оформлення дисертації Міністерством освіти і науки України.

11. Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту

Дисертаційна робота Панової Альони Олегівни на тему «Соціально-політичні процеси на Закарпатті: регіональна специфіка, сутнісні характеристики та перспективи трансформації у поствоєнний період» відповідає галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 052 Політологія,

вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами) та вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із змінами, внесеними згідно з постановами КМУ № 341 від 21.03.2022 та № 502 від 19.05.2023).

12. Зауваження та рекомендації

В ході написання дисертаційної роботи Аспіранткою були враховано абсолютно усі зауваження та рекомендації надані науково-педагогічними працівниками кафедри назва ДВНЗ «Ужгородський національний університет» в процесі попередніх обговорень роботи під час проміжних, піврічних та річних звітів Аспірантки на засіданнях кафедри. Відмічені зауваження та побажання носять суто рекомендаційно-консультативний характер і в жодній мірі не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, а також не зменшують рівнів її наукової новизни та практичної значимості, і відтак не є перешкодою для її подання в разову спеціалізовану вчену раду для офіційного захисту.

13. Відповідність дисертації вимогам, передбаченим Наказом Міністерства освіти і Науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12.01.2017р. (зі змінами та доповненнями)

Дисертаційна робота Панової Альони Олегівни на тему «Соціально-політичні процеси на Закарпатті: регіональна специфіка, сутнісні характеристики та перспективи трансформації у поствоєнний період» повністю відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і Науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12.01.2017 р. (зі змінами та доповненнями).

14. Кількість наукових публікацій, повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих співавторами та зарахованих за темою дисертації.

Основні наукові результати дисертаційної роботи висвітлені у публікаціях та розкривають її основний зміст. Основні положення дисертації, які є особистим доробком автора, викладено у 9 наукових працях, з яких: 4 статті – у наукових фахових виданнях України, внесених до реєстру міжнародних наукометричних баз та 3 праці апробаційного характеру.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Панова А. «Регіональні» політичні партії Закарпаття (1991–2020): причини виникнення та вплив на політичний розвиток краю. *Вісник Львівського*

університету: *Серія філософсько-політологічні студії*. 2025. Випуск 58. С. 376–383. 0,42 д.а.

Ключові слова: Закарпаття, регіональні партії, етнонаціональні партії, політичні партії, парламентські вибори, місцеві вибори, регіональний політичний режим, суспільно-політичні процеси.

DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2025.58.45>

2. Панова А. Періодизація розвитку соціально-політичних процесів на Закарпатті (1991–2025). *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2025. № 53. С. 239–245. 0,70 д.а.

Ключові слова: Європейський Союз, Україна, Закарпаття, регіональний політичний процес, регіональний політичний режим, регіональні політичні партії, парламентські вибори, місцеві вибори.

DOI: <https://doi.org/10.32782/apfs.v053.2025.40>

3. Панова А. Вплив соціально-політичних процесів після Революції Гідності в Україні на регіональний розвиток Закарпаття. *Вісник Львівського університету: Серія філософсько-політологічні студії*. 2025. Випуск 59. С. 360–366. 0,43 д.а.

Ключові слова: соціально-політичний розвиток, регіональний розвиток, Революція Гідності, громадянське суспільство, децентралізація.

DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2025.59.41>

4. Панова А. Регіональний політичний режим: основні критерії політичної оцінки динаміки та особливостей впливу на соціально-політичні процеси на Закарпатті. *Регіональні студії*. 2025. № 41. С. 78–83. 0,51 д.а.

Ключові слова: політичний режим, регіональний політичний режим, політичні процеси, трансформація, особливості й фактори впливу, Закарпаття.

DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2025.41.13>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Панова А. «Регіональні» партії Закарпаття (1991–2020): причини виникнення та електоральні результати. *Україна – Європейський Союз: Формат розвитку відносин України та Європейського Союзу в контексті російсько-української війни, виборчих процесів та прав національних меншин. Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 04–05 жовтня 2024 року)* / Ю. Остапеч (голова редкол.); відповідальні за випуск: М. Зан, В. Гиря. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2024. С. 158–162. 0,16. д.а.

6. Панова А. Місцеві вибори на Закарпатті 2020 року. *International scientific-practical conference «Current Issues of the World Economy, International Economic Relations and International Communications Amidst the Formation of a New World Order and Polarization of the World» (March 24–25, 2025)*. Vol. 2. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2025. С. 173–177. 0,14 д.а.

7. Панова А. Трансформація регіонального політичного режиму на Закарпатті (1991–2025). *Демократичні трансформації в державах Центрально-Східної Європи та Україні в умовах викликів та загроз: зб. матеріалів Другої Всеукр. наук.-практ. конф. (Світязь, 23–24 трав. 2025 р.)* / за заг. ред. В. І. Борнікова, В. В. Бусленка. Луцьк: Вежа-Друк, 2025. С. 179–186. 0,26 д.а.

15. Результати перевірки роботи на академічний плагіат

Перевірка дисертаційної роботи проводилася сертифікованою програмою Назва (StrikePlagiarism.com). У ході перевірки дисертації запозичень матеріалу без посилання на відповідне джерело не виявлено. Виявлені за допомогою програми StrikePlagiarism.com текстові співпадіння (цитування) мають посилання на відповідні першоджерела, внесені до списку використаної літератури. Запозичення (співпадіння) в тексті не мають ознак плагіату. Подані до захисту наукові матеріали є власним напрацюванням Аспірантки, текст дисертації є оригінальним. Робота визнається самостійною та рекомендується бути допущеною до захисту.

Положення дисертації апробовано на розширеному засіданні кафедри політології і державного управління факультету суспільних наук, кафедри міжнародної політики факультету міжнародних економічних відносин (протокол №3 від 27 жовтня 2025 р.). За результатами засідання ухвалено затвердити позитивний висновок про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів та рекомендувати до захисту в спеціалізованій вченій раді дисертаційну роботу Панової Альони Олегівни на тему «Соціально-політичні процеси на Закарпатті: регіональна специфіка, сутнісні характеристики та перспективи трансформації у поствоєнний період» на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 052 Політологія.

Головуючий на засіданні
доктор політичних наук, професор,
т.в.о завідувача кафедри політології
і державного управління
факультету суспільних наук
ДВНЗ «УжНУ»

 Юрій ОСТАПЕЦЬ

Підпис д.п.н., проф. Остапця Ю.О.
засвідчую
Вчений секретар ДВНЗ «УжНУ»

Олена МЕЛЬНИК